Journal of Lafzan De Rang
لفظاں دے رنگ
Vol.01-01-2026

DIGITAL MEDIA AND CHANGING SOCIAL VALUES AMONG PAKISTANI YOUTH: A CONTEMPORARY CULTURAL AND SOCIOLOGICAL STUDY

پاکستانی نوجواناں وچ ڈیجیٹل میڈیا تے بدل دیاں سماجی قدراں دا معاصر ثقافتی تے سماجی مطالعہ

Muhammad Ahmad
BS Computer Science, Department Of Computer Science, University of Okara

ABSTRACT

Digital media has become a significant influence on the social values, cultural attitudes, communication patterns, and everyday lifestyles of Pakistani youth. Social networking platforms, online entertainment, digital news, and video-sharing applications have transformed how young people develop opinions, maintain relationships, express identities, and participate in society. This study examines the relationship between digital media use and changing social values among Pakistani youth, with particular attention to family relationships, cultural traditions, language, social interaction, gender attitudes, and civic awareness. It also explores the opportunities and challenges created by digital platforms, including access to information, educational opportunities, cultural exchange, misinformation, online polarization, and changing perceptions of traditional norms. A qualitative, descriptive, and analytical research approach is adopted through a review of relevant academic literature. The study argues that digital media does not simply replace traditional values; rather, it creates new spaces in which traditional and modern values interact, compete, and evolve. It concludes that digital literacy, responsible media use, parental guidance, and educational awareness are essential for promoting a balanced relationship between digital participation and Pakistan's cultural and social identity.

KEYWORDS

Digital Media, Pakistani Youth, Social Values, Cultural Change, Social Networking, Digital Literacy, Cultural Identity, Pakistan

تعارف

موجودہ دور وچ ڈیجیٹل میڈیا انسانی زندگی دے تقریباً ہر شعبے نوں متاثر کر رہیا اے۔ انٹرنیٹ، سوشل میڈیا پلیٹ فارمز، آن لائن ویڈیو، ڈیجیٹل خبراں تے موبائل ایپلی کیشنز نے رابطے، معلومات دے حصول، تعلیم، تفریح تے سماجی میل جول دے طریقیاں وچ نمایاں تبدیلیاں پیدا کیتیاں نیں۔ پاکستان وچ نوجوان نسل ڈیجیٹل میڈیا دی اہم صارف اے، جیہڑی روزانہ مختلف پلیٹ فارمز دے ذریعے معلومات حاصل کردی، اپنے خیالات دا اظہار کردی تے مقامی تے عالمی ثقافت نال رابطہ قائم کردی اے۔ ایس تبدیلی نے نوجواناں دے طرزِ زندگی، سوچ، رویاں، ترجیحات تے سماجی اقدار نوں متاثر کیتا اے۔ پہلے خاندانی، تعلیمی تے مقامی معاشرتی ادارے نوجواناں دے رویاں دی تشکیل وچ بنیادی کردار ادا کردے سن، پر ہُن ڈیجیٹل پلیٹ فارمز وی معلومات، سماجی اثرات تے ثقافتی رجحانات دے اہم ذرائع بن چکے نیں۔ ایس صورتحال وچ ایہہ سمجھنٗ ضروری اے کہ ڈیجیٹل میڈیا پاکستانی نوجواناں دی سماجی سوچ تے ثقافتی شناخت نوں کس طرح بدل رہیا اے۔ پاکستانی معاشرہ خاندانی تعلقات، مذہبی روایتاں،

Journal of Lafzan De Rang لفظاں دے رنگ
Vol.01-01-2026

اجتماعی اقدار، بزرگاں دے احترام، مہمان نوازی تے برادری دے نظام ورگیاں خصوصیات رکھدا اے۔ ایہہ اقدار نسل در نسل خاندان، تعلیمی اداریاں تے سماجی ماحول دے ذریعے منتقل ہوندیاں رہیاں نیں۔ ڈیجیٹل میڈیا نے انہاں روایتاں دے اظہار تے منتقلی دے طریقیاں نوں تبدیل کر دتا اے۔ نوجوان ہنڑ مختلف معاشرتی موضوعات بارے عالمی نقطۂ نظر توں واقف ہوندے نیں تے اپنے مقامی تجربیاں دا موازنہ ہور معاشریاں نال کر دے نیں۔ ایس عمل نال بعض روایتی تصورات وچ تبدیلی آ رہی اے، جدکہ کئی ثقافتی اقدار نوں نئے ڈیجیٹل ذرائع دے ذریعے محفوظ تے فروغ وی دتا جا رہیا اے۔ کاسٹیلس (2023) دے ڈیجیٹل نیٹ ورک سوسائٹی بارے نظریاتی کام توں ایہہ سمجھنڑ وچ مدد ملدی اے کہ نیٹ ورک ٹیکنالوجی جدید معاشرتی تعلقات، معلوماتی طاقت تے اجتماعی اظہار دی تشکیل وچ اہم کردار ادا کر دی اے۔

ڈیجیٹل میڈیا دی سب توں نمایاں خصوصیت معلومات دی تیز رفتار ترسیل اے۔ نوجواناں نوں تعلیم، روزگار، سیاست، صحت، سائنس، ثقافت تے دنیا بھر دے حالات بارے معلومات فوری طور تے دستیاب ہو جاندی اے۔ سوشل میڈیا پلیٹ فارم نوجواناں نوں اپنی رائے پیش کرن، سماجی مسائل بارے گفتگو کرن تے مختلف سرگرمیاں وچ حصہ لین دے مواقع فراہم کر دے نیں۔ ایس دے نال نال ڈیجیٹل میڈیا نے نوجواناں دے سماجی تعلقات دی نوعیت وی بدل دتی اے۔ پہلے رابطے دا زیادہ تر انحصار خاندان، دوستاں، تعلیمی اداریاں تے مقامی میل جول تے ہوندا سی، جدکہ ہنڑ آن لائن دوستیاں، ورچوئل گروپس تے ڈیجیٹل کمیونٹیز وی سماجی زندگی دا حصہ بن چکیاں نیں۔ وان ڈائک (2023) دے مطابق نیٹ ورک معاشرے وچ سماجی تعلقات تے معلوماتی سرگرمیاں ڈیجیٹل نظام نال گہرے طور تے جڑدیاں جا رہیاں نیں، جس دا اثر افراد دی روزمرہ زندگی تے اجتماعی رویاں تے وی پیندا اے۔ پاکستانی نوجواناں دی ثقافتی شناخت تے ڈیجیٹل میڈیا دا تعلق خاص اہمیت رکھدا اے۔ عالمی موسیقی، فلم، فیشن، زبان، خوراک تے طرزِ زندگی بارے مواد نوجواناں دے سامنے مختلف ثقافتی نمونے پیش کر دا اے۔ اس نال نوجواناں وچ نئی دلچسپیاں، ترجیحات تے طرزِ اظہار پیدا ہوندے نیں۔ کئی نوجوان مقامی زبانواں، علاقائی موسیقی، روایتی لباس، تاریخی مقامات تے ثقافتی تقریبات نوں ڈیجیٹل پلیٹ فارمز دے ذریعے فروغ دیندے نیں، جدکہ بعض نوجوان عالمی رجحانات دی پیروی کر دے ہوئے اپنے لباس، گفتگو تے سماجی رویاں وچ تبدیلی لیاندے نیں۔ ایہہ عمل لازمی طور تے مقامی ثقافت دے خاتمے دا سبب نہیں، بلکہ مقامی تے عالمی ثقافتی عناصر دے باہمی میل جول دی صورت وی اختیار کر سکدا اے۔ تاہم اس تبدیلی دے اثرات نوں سمجھنڑ لئی نوجواناں دے رویاں، خاندانی ماحول تے ثقافتی وابستگی دا مطالعہ ضروری اے۔

ڈیجیٹل میڈیا دے اثرات ہر نوجوان تے اکّو جہے نہیں ہوندے، کیونکہ عمر، تعلیم، جنس، خاندانی ماحول، معاشی حیثیت تے رہائشی علاقے دے مطابق ڈیجیٹل سہولتاں تک رسائی تے انہاں دے استعمال وچ فرق پایا جاندا اے۔ پاکستان وچ شہری تے دیہی نوجواناں دے تجربے وی مختلف ہو سکدے نیں۔ جنہاں نوجواناں کول تیز رفتار انٹرنیٹ، ذاتی موبائل فون تے جدید ڈیجیٹل آلات موجود نیں، اوہ تعلیم، معلومات تے روزگار دے آن لائن مواقع توں زیادہ فائدہ حاصل کر سکدے نیں۔ اس دے برعکس انٹرنیٹ دی محدود دستیابی، معاشی مشکلات تے ڈیجیٹل مہارتاں دی کمی کئی نوجواناں نوں انہاں مواقع توں محروم رکھ سکدی اے۔ ایس لئی ڈیجیٹل میڈیا دے سماجی اثرات دا مطالعہ کر دے ہوئے صرف استعمال دے دورانیے نوں نہیں بلکہ رسائی، معیار، مقصد تے سماجی پس منظر نوں وی اہمیت دینا ضروری اے۔ ڈیجیٹل میڈیا دے مثبت پہلواں دے نال کئی چیلنجز وی سامنے آئے نیں۔ غیر مصدقہ معلومات، آن لائن نفرت انگیزی، سائبر ہراسانی، غیر ضروری سماجی موازنہ، وقت دا ضیاع تے ڈیجیٹل لت نوجواناں دی انفرادی تے اجتماعی زندگی نوں متاثر کر سکدے نیں۔ سوشل میڈیا تے پیش کیتی جاندی مصنوعی خوشحالی تے کامیابی دی تصویر اں بعض نوجواناں وچ غیر حقیقی توقعات پیدا کر دیاں نیں۔ ایس دے نتیجے وچ اوہ اپنی حقیقی زندگی دا موازنہ آن لائن دکھائی جان والی زندگی نال کرن لگ پیندے نیں۔ دوسری طرف ڈیجیٹل میڈیا سماجی مسائل بارے شعور، تعلیمی تعاون تے اجتماعی سرگرمیاں وچ شرکت دے مواقع وی پیدا کر دا اے۔ سلطان تے انہاں دے ساتھی (2024) دی تحقیق پاکستانی نوجواناں وچ سماجی شعور تے ڈیجیٹل سرگرمی دے

Journal of Lafzan De Rang لفظاں دے رنگ
Vol.01-01-2026

تعلق نوں واضح کر دی اے، جس توں پتا لگدا اے کہ ڈیجیٹل پلیٹ فارم فائدے تے مسائل دونوں پہلو رکھدے نیں۔ ایس تحقیق دا بنیادی مقصد پاکستانی نوجواناں وچ ڈیجیٹل میڈیا دے استعمال تے بدل دیاں سماجی اقدار دے باہمی تعلق نوں سمجھنا اے۔ اس مطالعے وچ خاندانی تعلقات، ثقافتی روایتاں، زبان، سماجی میل جول، اخلاقی رویاں تے اجتماعی شعور نوں خاص توجہ دتی گئی اے۔ تحقیق ایہہ جانچن دی کوشش کر دی اے کہ ڈیجیٹل میڈیا نوجواناں دی سوچ نوں کس حد تک متاثر کر دا اے، روایتی تے جدید اقدار وچ کیہڑی تبدیلیاں پیدا ہوندیاں نیں تے انہاں تبدیلیاں نوں مثبت سماجی ترقی وچ کس طرح تبدیل کیتا جا سکدا اے۔ اس دے نال ایہہ وی واضح کرنا مقصود اے کہ ڈیجیٹل میڈیا دی ذمہ دارانہ ورتوں نوجواناں نوں اپنی ثقافتی شناخت برقرار رکھدے ہوئے جدید دنیا نال مربوط کرن وچ مدد دے سکدی اے۔

تحقیقی مقاصد

1. پاکستانی نوجواناں دیاں سماجی اقدار، ثقافتی رویاں تے روزمرہ زندگی تے ڈیجیٹل میڈیا دے اثرات دا جائزہ لینا۔
2. ڈیجیٹل میڈیا دے مثبت تے منفی اثرات، خاص طور تے خاندانی تعلقات، سماجی میل جول تے ثقافتی شناخت دی نشاندہی کرنا۔
3. نوجواناں وچ ذمہ دارانہ ڈیجیٹل استعمال تے مثبت سماجی اقدار دے فروغ لئی تجاویز پیش کرنا۔

تحقیقی سوالات

1. ڈیجیٹل میڈیا پاکستانی نوجواناں دیاں سماجی اقدار تے ثقافتی رویاں نوں کس طرح متاثر کر رہیا اے؟
2. ڈیجیٹل میڈیا دے استعمال نال خاندانی تعلقات، سماجی میل جول تے نوجواناں دی شناخت وچ کیہڑیاں تبدیلیاں پیدا ہو رہیاں نیں؟
3. ڈیجیٹل میڈیا دے مثبت استعمال نوں فروغ دین تے منفی اثرات گھٹاؤن لئی کیہڑے اقدامات ضروری نیں؟

ادبی جائزہ

ڈیجیٹل میڈیا تے سماجی تبدیلی بارے موجودہ علمی ادب ایہہ ظاہر کر دا اے کہ انٹرنیٹ تے سوشل میڈیا صرف رابطے دے ذرائع نہیں رہے بلکہ ایہہ جدید معاشرتی زندگی دے اہم ادارہ جاتی تے ثقافتی عناصر بن چکے نیں۔ نوجوان انہاں پلیٹ فارمز دے ذریعے اپنی شناخت پیش کر دے، سماجی تعلقات قائم کر دے تے مختلف معاشرتی موضوعات بارے رائے تشکیل دیندے نیں۔ پاکستان ورگے معاشرے وچ ڈیجیٹل میڈیا دا اثر خاص طور تے اہم اے، کیونکہ ایتھے روایتی خاندانی نظام تے جدید شہری رجحانات اکٹھے موجود نیں۔ ایس ماحول وچ ڈیجیٹل میڈیا نوجواناں نوں عالمی خیالات نال جوڑ دا اے، پر نال ہی انہاں دے مقامی ثقافتی تجربیاں نوں وی نئے انداز وچ پیش کرن دے مواقع پیدا کر دا اے۔ حافظ (2026) دی تحقیق پاکستانی جنریشن زیڈ وچ ڈیجیٹل عالمگیریت تے ثقافتی شناخت دے تعلق دا جائزہ لیندی اے۔ اس تحقیق وچ نوجواناں دی ثقافتی وابستگی دے نال ڈیجیٹل پلیٹ فارمز دے اثرات نوں وی نمایاں کیتا گیا اے، جس توں واضح ہوندا اے کہ نوجوان عالمی ڈیجیٹل ماحول وچ رہندے ہوئے وی اپنی مقامی ثقافت نال تعلق برقرار رکھن دی کوشش کر دے نیں۔ خاندانی تعلقات پاکستانی معاشرے دی بنیادی سماجی خصوصیت نیں، اس لئی ڈیجیٹل میڈیا دے خاندانی زندگی تے اثرات دا مطالعہ خاص اہمیت رکھدا اے۔ سوشل میڈیا نے والدین، اولاد، بہناں بھراواں تے رشتہ داراں دے درمیان رابطے دے نئے طریقے پیدا کیتے نیں۔ واٹس ایپ گروپس، ویڈیو کالز تے آن لائن پیغامات خاندان دے دور رہن والے افراد نوں وی رابطے وچ رکھ سکدے نیں۔ تاہم، جے نوجوان ڈیجیٹل سرگرمیاں وچ حد توں ودھ مصروف ہو جان تاں گھر دے اندر بالمشافہ گفتگو تے مشترکہ وقت متاثر ہو سکدا اے۔ طارق، خان، اوویڈیو ٹریسپالاسیوس تے بشارت (2023) نے پاکستان دے نوجوان بالغ افراد وچ سوشل میڈیا دے استعمال،

Journal of Lafzan De Rang لفظاں دے رنگ
Vol.01-01-2026

خاندانی وابستگی تے والدین دی نگرانی دا جائزہ لیا۔ انہاں دے سروے وچ 421 شرکاء شامل سن، تے نتائج نے ظاہر کیتا کہ سوشل میڈیا خاندان دے افراد وچ رابطے دا ذریعہ وی بن سکدا اے، جدکہ والدین دی نگرانی تے خاندانی تعلقات نال اس دا تعلق مختلف صورتاں وچ سامنے آندا اے۔ ایہہ مطالعہ واضح کردا اے کہ ڈیجیٹل میڈیا نوں خاندانی تعلقات لئی صرف نقصان دہ یا صرف فائدہ مند قرار دینا درست نہیں؛ اس دے اثرات استعمال دے انداز تے خاندانی ماحول تے منحصر کردے نیں۔ پاکستانی نوجواناں دے خبراں تے معلومات حاصل کرن دے طریقیاں وچ وی نمایاں تبدیلی آئی اے۔ روایتی طور تے اخبار، ریڈیو تے ٹیلی وژن معلومات دے اہم ذرائع سن، پر ہُن سوشل میڈیا نوجواناں لئی خبراں، تبصریاں تے حالاتِ حاضرہ نال جڑن دا اہم ذریعہ بن گیا اے۔ ایس تبدیلی نال معلومات تک رسائی تیز ہوئی اے تے نوجوان مختلف موضوعات بارے اپنی رائے پیش کرن دے قابل ہوئے نیں۔ تاہم، سوشل میڈیا تے غیر مصدقہ خبراں، ادھوری معلومات تے جانبدارانہ مواد دی تیزی نال پھیل سکدا اے۔ ناصر، ضیا تے خالد (2024) نے لاہور دے نوجواناں دے مین سٹریم میڈیا تے سوشل میڈیا توں خبریں حاصل کرن دے رجحانات دا مطالعہ کیتا۔ انہاں دی تحقیق وچ 275 نوجوان طالب علم شامل سن، تے نتائج نے سوشل میڈیا دی بڑھدی ہوئی اہمیت تے روایتی ذرائع دے مقابلے وچ نوجواناں دے بدل دے ہوئے معلوماتی رویاں نوں واضح کیتا۔ ایہہ مطالعہ اس گل ول توجہ دِندا اے کہ نوجواناں دی معلوماتی تربیت وچ میڈیا خواندگی تے خبر دی تصدیق دی صلاحیت بنیادی اہمیت رکھدی اے۔ ڈیجیٹل میڈیا نوجواناں دے ثقافتی رویاں تے شناخت دی تشکیل وچ وی اہم کردار ادا کردا اے۔ مختلف ثقافتاں دے لباس، موسیقی، خوراک، زبان تے طرزِ زندگی بارے مواد نوجواناں نوں عالمی معاشرتی رجحانات نال واقف کردا اے۔ اس عمل نال نوجوان اپنی ثقافتی شناخت نوں نئے انداز وچ پیش کرن لگدے نیں۔ بعض نوجوان پنجابی، سندھی، پشتو تے بلوچی موسیقی، شاعری تے علاقائی روایتاں نوں سوشل میڈیا تے فروغ دیندے نیں، جدکہ کئی نوجوان عالمی ثقافتی رجحانات توں متاثر ہو کے اپنے لباس، گفتگو تے تفریح دے طریقیاں وچ تبدیلی لیاندے نیں۔ حافظ (2026) دی تحقیق دے مطابق پاکستانی جنریشن زیڈ وچ ڈیجیٹل عالمگیریت ثقافتی شناخت دے بارے سوچ نوں متاثر کردی اے، لیکن نوجواناں وچ روایتی ثقافتی سرگرمیاں نال وابستگی وی موجود اے۔ اس توں ایہہ نتیجہ اخذ کیتا جاسکدا اے کہ ڈیجیٹل میڈیا مقامی تے عالمی ثقافت دے درمیان رابطے دا ذریعہ اے، جس دے اثرات نوجواناں دے انتخاب، خاندانی ماحول تے ثقافتی شعور دے مطابق مختلف ہوسکدے نیں۔

سماجی شعور تے شہری شرکت دے حوالے نال وی ڈیجیٹل میڈیا دی اہمیت ودھ رہی اے۔ نوجوان آن لائن مہمات، سماجی تنظیموں، تعلیمی گروپس تے عوامی مباحثیاں دے ذریعے معاشرتی مسائل بارے معلومات حاصل کردے تے اپنے خیالات پیش کردے نیں۔ تعلیم، ماحولیاتی تحفظ، خواتین دے حقوق، غربت، صحت تے عوامی سہولتاں ورگے موضوعات سوشل میڈیا تے زیرِ بحث آندے نیں۔ سلطان، جاوید، صدیقی تے منظور (2024) نے پاکستان وچ ڈیجیٹل میڈیا دے نوجواناں دے سماجی شعور تے شرکت تے اثرات دا معیاری مطالعہ کیتا۔ انہاں دی تحقیق وچ انٹرویوز تے گروہی گفتگو دے ذریعے ایہہ سامنے آیا کہ مقامی تے عالمی مسائل بارے معلومات نوجواناں دی سماجی دلچسپی تے شرکت نوں متاثر کردیاں نیں۔ تاہم، غلط معلومات، آن لائن ہراسانی تے ڈیجیٹل سہولتاں تک غیر مساوی رسائی با معنی شرکت وچ رکاوٹ بن سکدی اے۔ ایس لئی ڈیجیٹل میڈیا دی سماجی افادیت نوں بہتر بناؤن لئی قابلِ اعتماد معلومات تے محفوظ آن لائن ماحول ضروری اے۔ ڈیجیٹل میڈیا دے تعلیمی استعمال بارے تحقیق وی اس دے بدل دے ہوئے سماجی کردار نوں واضح کردی اے۔ یونیورسٹی دے طالب علم آن لائن لیکچرز، تعلیمی ویڈیوز، تحقیقی مواد تے علمی گروپس دے ذریعے اپنی تعلیم نوں بہتر بنا سکدے نیں۔ سوشل میڈیا بعض اوقات اساتذہ تے طالب علم دے درمیان رابطے، تعلیمی سرگرمیاں دی تنظیم تے علمی مواد دی تقسیم دا ذریعہ بن جاندا اے۔ سلطان تے احمد (2024) نے پاکستانی یونیورسٹی طلبہ وچ سوشل میڈیا دے تعلیمی استعمال، فوائد تے مسائل دا جائزہ لیا۔ انہاں دی تحقیق مطابق سوشل میڈیا تعلیمی سرگرمیاں لئی مفید ہوسکدا اے، لیکن اس

Journal of Lafzan De Rang لفظاں دے رنگ
Vol.01-01-2026

دا استعمال صرف تفریح یا غیر متعلقہ مواد تک محدود رہن دی صورت وچ تعلیمی توجہ متاثر ہو سکدی اے۔ ایس لئی تعلیمی اداریاں وچ ڈیجیٹل ذرائع دے مؤثر استعمال، تحقیقی مواد دی جانچ تے آن لائن اخلاقیات بارے تربیت دی ضرورت اے۔

نوجواناں دی ڈیجیٹل شناخت تے آن لائن اظہار دے طریقیاں وچ وی تبدیلیاں آ رہیاں نیں۔ سوشل میڈیا پروفائل، تصاویر، ویڈیوز، تبصرے تے ذاتی معلومات نوجواناں دے عوامی تاثر نوں تشکیل دیندے نیں۔ کئی نوجوان آن لائن اپنی تعلیمی کامیابیاں، سماجی سرگرمیاں تے ثقافتی دلچسپیاں پیش کر دے نیں، جد کہ بعض افراد دوسریاں دی منظوری حاصل کرن لئی اپنی شخصیت نوں مخصوص انداز وچ ظاہر کر دے نیں۔ ایس عمل وچ سماجی موازنہ تے آن لائن پسندیدگیاں دی اہمیت ودھ سکدی اے۔ حما، شبیر تے اشتیاق (2026) نے نوجواناں دی ثقافتی شناخت دی تشکیل وچ سوشل میڈیا دے امکانات، ہم عمر افراد دے باہمی اثرات تے الگورتھم دے کردار دا مطالعہ کیتا۔ انہاں دا موضوع ایہہ ظاہر کردا اے کہ ڈیجیٹل پلیٹ فارم صرف مواد دکھاؤن تک محدود نہیں بلکہ نوجواناں دے سامنے آنے والے خیالات تے ثقافتی نمونیاں دی ترتیب وچ وی کردار ادا کر دے نیں۔ مجموعی ادبی جائزے توں ایہہ واضح ہوندا اے کہ ڈیجیٹل میڈیا پاکستانی نوجواناں دی سماجی زندگی تے ثقافتی شناخت نوں کئی سطحاں تے متاثر کر رہیا اے۔ موجودہ تحقیق وچ خاندانی تعلقات، ثقافتی شناخت، خبراں دے استعمال، سماجی شعور تے تعلیمی سرگرمیاں بارے مختلف پہلو سامنے آئے نیں، لیکن سماجی اقدار دے تمام پہلوواں نوں اک مربوط تناظر وچ سمجھݨ دی مزید ضرورت موجود اے۔ خاص طور تے بزرگاں دے احترام، خاندانی ذمہ داری، زبان دے استعمال، سماجی برداشت، نجی زندگی دے احترام تے اجتماعی تعاون ورگیاں اقدار دے حوالے نال ڈیجیٹل میڈیا دے اثرات دا مسلسل جائزہ لینا ضروری اے۔ ایہہ تحقیق انہاں پہلوواں نوں اکٹھا سمجھݨ دی کوشش کردی اے تاکہ ڈیجیٹل تبدیلی تے پاکستانی معاشرتی اقدار دے درمیان تعلق دی زیادہ جامع تصویر سامنے آ سکے۔

طریقۂ تحقیق

اس تحقیق وچ معیاری تحقیقی طریقۂ کار اختیار کیتا گیا اے۔ تحقیق دا بنیادی مقصد پاکستانی نوجواناں وچ ڈیجیٹل میڈیا دے استعمال تے سماجی اقدار وچ پیدا ہون والیاں تبدیلیاں نوں سمجھݨا اے۔ اس مقصد لئی ڈیجیٹل میڈیا، نوجواناں دی ثقافتی شناخت، خاندانی تعلقات، سماجی شعور تے تعلیمی سرگرمیاں نال متعلق شائع شدہ علمی مقالات تے تحقیقی مواد دا مطالعہ کیتا گیا اے۔ تحقیق وچ بنیادی توجہ اس گل تے دتی گئی اے کہ ڈیجیٹل پلیٹ فارم نوجواناں دے رویہاں، ترجیحات تے سماجی تعلقات نوں کس طرح متاثر کر دے نیں۔ مختلف محققین دے نتائج نوں موضوعاتی بنیاد تے سمجھ کے تحقیق دے بنیادی سوالات دے جواب تلاش کیتے گئے نیں۔ تحقیق دے مواد دی جانچ دوران خاندانی اقدار، ثقافتی شناخت، معلوماتی رویے، سماجی شرکت، تعلیمی استعمال تے ڈیجیٹل اخلاقیات ورگے موضوعات نوں خاص اہمیت دتی گئی اے۔ اس مطالعے وچ پہلے توں شائع شدہ تحقیقی نتائج دا تقابلی جائزہ لیا گیا اے تاکہ ڈیجیٹل میڈیا دے مثبت تے منفی پہلوواں دی نشاندہی کیتی جا سکے۔ تحقیق وچ کوئی نواں سروے، انٹرویو یا تجرباتی ڈیٹا جمع نہیں کیتا گیا، اس لئی نتائج دستیاب علمی مواد دی تشریح تے تجزیے تے مبنی نیں۔ اس طریقۂ کار دے ذریعے پاکستانی نوجواناں دی ڈیجیٹل زندگی تے سماجی اقدار دے باہمی تعلق نوں وسیع تناظر وچ سمجھݨ دی کوشش کیتی گئی اے۔

تحقیقی ڈیزائن

ایہہ تحقیق وضاحتی تے تجزیاتی نوعیت دی اے۔ وضاحتی پہلو دے تحت ڈیجیٹل میڈیا دے استعمال، نوجواناں دے سماجی رویہاں تے ثقافتی تبدیلیاں نوں بیان کیتا گیا اے، جد کہ تجزیاتی پہلو وچ انہاں تبدیلیاں دے سماجی اثرات دا جائزہ لیا گیا اے۔ تحقیقی ڈیزائن اس اصول تے قائم اے کہ ڈیجیٹل میڈیا دے اثرات نوں صرف مثبت یا منفی خانیاں وچ

Journal of
Lafzan De Rang
لفظاں دے رنگ
Vol.01-01-2026

تقسیم نہیں کیتا جاسکدا، کیونکہ اس دے نتائج استعمال دے مقصد، دورانیے، مواد دی نوعیت تے صارف دے سماجی پس منظر دے مطابق بدل سکدے نیں۔ ایس لئی تحقیق وچ ڈیجیٹل میڈیا دے مختلف پہلوواں نوں اک دوجے نال مربوط کر کے ویکھیا گیا اے۔ تحقیق دے ڈیزائن وچ موضوعاتی تجزیے نوں بنیادی اہمیت دتی گئی اے۔ اس تحت علمی مواد نوں خاندانی تعلقات، ثقافتی شناخت، سماجی شعور، تعلیمی سرگرمیاں، آن لائن اخلاقیات تے ڈیجیٹل مسائل ورگے موضوعات وچ تقسیم کر کے سمجھیا گیا اے۔ ہر موضوع دے تحت متعلقہ تحقیقی نتائج دا تقابلی جائزہ لیا گیا اے تا کہ نوجواناں دی سماجی زندگی وچ پیدا ہون والیاں تبدیلیاں واضح ہو سکن۔ ایہہ ڈیزائن تحقیق دے بنیادی سوالات نال مطابقت رکھدا اے تے ڈیجیٹل میڈیا دے اثرات نوں پاکستانی معاشرتی اقدار دے تناظر وچ سمجھن وچ مدد فراہم کردا اے۔

ڈیٹا دا تجزیہ

دستیاب علمی مواد دے تجزیے توں ظاہر ہوندا اے کہ ڈیجیٹل میڈیا پاکستانی نوجواناں دے سماجی رویاں تے اقدار دی تشکیل وچ اہم کردار ادا کر رہیا اے۔ نوجوان ہن اپنے خیالات، پسند ناپسند تے سماجی شناخت دا اظہار صرف خاندان یا مقامی برادری تک محدود نہیں رکھدے بلکہ آن لائن دنیا وچ وی اپنی موجودگی قائم کر دے نیں۔ اس تبدیلی نال سماجی رابطیاں دے دائرے وسیع ہوئے نیں تے مختلف ثقافتاں تے خیالات تک رسائی آسان ہوئی اے۔ تاہم، آن لائن تعلقات دی وسعت دے باوجود حقیقی زندگی دے تعلقات، بالمشافہ گفتگو تے خاندانی وقت دی اہمیت برقرار رکھن ضروری اے۔ طارق تے انہاں دے ساتھی (2023) دی تحقیق ایہہ ظاہر کردی اے کہ سوشل میڈیا خاندان دے افراد وچ رابطے دا ذریعہ بن سکدا اے، پر اس دے اثرات خاندانی ماحول تے استعمال دے انداز دے مطابق مختلف ہو سکدے نیں۔ تجزیے دا دوجا اہم پہلو ثقافتی شناخت تے روایتی اقدار وچ تبدیلی اے۔ عالمی ڈیجیٹل مواد نوجواناں نوں مختلف معاشرتی نمونیاں نال متعارف کروا ندا اے، جس نال لباس، زبان، تفریح، خوراک تے سماجی ترجیحات وچ تبدیلیاں پیدا ہو سکدیاں نیں۔ اس دے باوجود کئی نوجوان اپنی مقامی ثقافت، علاقائی زبان تے روایتی سرگرمیاں نوں آن لائن فروغ وی دیندے نیں۔ حافظ (2026) دی تحقیق وچ پاکستانی جنریشن زیڈ دے ثقافتی رویاں تے ڈیجیٹل عالمگیریت دے اثرات سامنے آندے نیں۔ اس توں ایہہ نتیجہ اخذ ہوندا اے کہ ڈیجیٹل میڈیا روایتی اقدار نوں مکمل طور تے ختم نہیں کر دا بلکہ کئی صورتاں وچ انہاں نوں نئے انداز وچ پیش کرن تے سمجھن دا موقع وی فراہم کردا اے۔

ڈیٹا دے تجزیے دا تیسرا پہلو معلوماتی رویاں تے سماجی شعور نال متعلق اے۔ سوشل میڈیا نوجواناں نوں سیاسی، معاشرتی، تعلیمی تے ثقافتی موضوعات بارے فوری معلومات فراہم کر دا اے۔ ایہہ سہولت نوجواناں نوں مختلف مسائل تے گفتگو کرن تے سماجی سرگرمیاں وچ حصہ لین دے قابل بنا ندی اے۔ تاہم، غیر مصدقہ معلومات تے افواہاں دی تیز ترسیل نوجواناں دی رائے نوں غلط سمت وچ لے جاسکدی اے۔ ناصر، ضیا تے خالد (2024) دی تحقیق نوجواناں دے خبراں حاصل کرن دے بدل دے ہوئے ذرائع نوں واضح کر دی اے، جد کہ سلطان تے انہاں دے ساتھی (2024) دی تحقیق ڈیجیٹل میڈیا دے ذریعے سماجی شعور تے شرکت دے امکانات نوں نمایاں کر دی اے۔ اس لئی معلومات دی تصدیق، مختلف ذرائع دا تقابلی مطالعہ تے تنقیدی سوچ نوجواناں لئی ضروری مہارتاں نیں۔ تجزیے دا چوتھا پہلو خاندانی، تعلیمی تے اخلاقی زندگی وچ ڈیجیٹل میڈیا دے کردار نال متعلق اے۔ ڈیجیٹل پلیٹ فارم تعلیم، تحقیق تے خاندانی رابطے دے مواقع پیدا کر دے نیں، لیکن غیر متوازن استعمال وقت دی تقسیم، تعلیمی توجہ تے ذاتی تعلقات نوں متاثر کر سکدا اے۔ آن لائن گفتگو وچ شائستگی، دوسریاں دی نجی زندگی دا احترام، اختلافِ رائے برداشت کرنا تے غیر مصدقہ مواد نہ پھیلانا بنیادی ڈیجیٹل اخلاقیات نیں۔ ایس لئی نوجواناں نوں صرف ٹیکنالوجی استعمال کرنا سکھانا کافی نہیں، بلکہ اس دے ذمہ دارانہ استعمال بارے وی تربیت دینا ضروری اے۔ تعلیمی ادارے تے خاندان اس تربیت وچ اہم کردار ادا کر سکدے نیں۔

Journal of
Lafzan De Rang
لفظاں دے رنگ
Vol.01-01-2026

نتائج

تحقیق دے مطالعے توں پہلاں ایہہ نتیجہ سامنے آندا اے کہ ڈیجیٹل میڈیا پاکستانی نوجواناں دی سماجی اقدار تے ثقافتی رویاں نوں متاثر کر رہیا اے۔ نوجواناں دے رابطے، معلومات حاصل کرن، تفریح، اظہارِ خیال تے ثقافتی وابستگی دے طریقیاں وچ تبدیلیاں آئی نیں۔ ڈیجیٹل پلیٹ فارمز نے نوجواناں نوں عالمی خیالات تے مختلف ثقافتی تجربیاں تک رسائی دتی اے، جس نال انہاں دی سوچ تے سماجی ترجیحات وچ وسعت پیدا ہوئی اے۔ تاہم، مقامی روایتاں تے خاندانی اقدار دی اہمیت برقرار رکھڑی وی ضروری اے۔ دوجا نتیجہ ایہہ اے کہ ڈیجیٹل میڈیا دے اثرات دوہری نوعیت دے نیں۔ اک پاسے ایہہ خاندانی رابطے، تعلیمی سرگرمیاں، سماجی شعور تے ثقافتی اظہار دے مواقع فراہم کردا اے، جدکہ دوجے پاسے غلط معلومات، آن لائن ہراسانی، غیر ضروری سماجی موازنہ تے وقت دے غیر متوازن استعمال ورگے مسائل پیدا کر سکدا اے۔ ایس لئی ڈیجیٹل میڈیا نوں مکمل طور تے فائدہ مند یا نقصان دہ قرار دین دی بجائے اس دے استعمال دے انداز تے مقصد نوں اہمیت دینا ضروری اے۔ تیجا نتیجہ ایہہ اے کہ ڈیجیٹل میڈیا نوجواناں دی ثقافتی شناخت نوں نئے انداز وچ تشکیل دے رہیا اے۔ مقامی زبانواں، علاقائی موسیقی، روایتی لباس تے ثقافتی تقریبات نوں ڈیجیٹل ذرائع دے ذریعے فروغ دتا جا سکدا اے۔ اس دے نال نوجوان عالمی رجحانات نال وی واقف ہوندے نیں۔ ایس عمل وچ مقامی تے عالمی ثقافتی عناصر دے درمیان توازن قائم رکھڑی دی ضرورت اے تاکہ جدیدیت دے نال اپنی ثقافتی پہچان وی محفوظ رہ سکے۔ چوتھا نتیجہ ایہہ اے کہ ڈیجیٹل خواندگی نوجواناں دی سماجی تے تعلیمی تربیت دا لازمی حصہ ہونی چاہیدی اے۔ نوجواناں نوں معلومات دی تصدیق، آن لائن تحفظ، نجی معلومات دی حفاظت، مہذب گفتگو تے تنقیدی سوچ بارے آگاہ کرنا ضروری اے۔ خاندان، تعلیمی ادارے، میڈیا تنظیمیں تے متعلقہ سرکاری ادارے مشترکہ کوششاں نال ڈیجیٹل میڈیا دے مثبت استعمال نوں فروغ دے سکدے نیں۔ ایس نال نوجوان جدید ٹیکنالوجی توں فائدہ حاصل کردے ہوئے اپنی سماجی ذمہ داریاں تے ثقافتی اقدار نوں وی برقرار رکھ سکدے نیں۔

نتیجہ

ڈیجیٹل میڈیا پاکستانی نوجواناں دی سماجی زندگی، ثقافتی شناخت تے روزمرہ اقدار وچ تبدیلی دا اک اہم ذریعہ بن چکیا اے۔ سوشل میڈیا تے ہور ڈیجیٹل پلیٹ فارمز نے معلومات، تعلیم، سماجی رابطے تے اظہارِ خیال دے نئے مواقع پیدا کیتے نیں۔ نوجوان ہڑ مقامی تے عالمی معاشرتی رجحانات نال بیک وقت رابطے وچ رہندے نیں، جس نال انہاں دی سوچ، ترجیحات تے سماجی رویاں وچ تبدیلی آ رہی اے۔ ایہہ تبدیلی کئی مثبت امکانات رکھدی اے، کیونکہ ڈیجیٹل میڈیا نوجواناں نوں علم، تخلیقی اظہار، ثقافتی تبادلے تے سماجی شرکت دے وسیع مواقع فراہم کردا اے۔ تاہم، اس دے منفی اثرات نوں نظر انداز نہیں کیتا جا سکدا، کیونکہ غلط معلومات، آن لائن ہراسانی، غیر ضروری موازنہ تے حد توں ودھ استعمال خاندانی تعلقات تے سماجی ذمہ داری نوں متاثر کر سکدے نیں۔ پاکستانی معاشرے وچ ڈیجیٹل میڈیا دی ترقی دے نال ضروری اے کہ نوجواناں وچ جدید ٹیکنالوجی دے ذمہ دارانہ استعمال دا شعور پیدا کیتا جائے۔ تعلیمی اداریاں وچ ڈیجیٹل خواندگی نوں فروغ دینا، خاندان وچ مثبت گفتگو قائم رکھنا، مقامی ثقافت تے زبانواں نوں آن لائن نمایاں کرنا تے معتبر معلومات دی پہچان سکھانا وقت دی اہم ضرورت اے۔ نوجواناں نوں ایہہ سمجھڑ دی ضرورت اے کہ جدید ٹیکنالوجی دی طرف پیش قدمی دا مطلب اپنی ثقافتی شناخت تے اخلاقی اقدار توں دوری نہیں ہونا چاہیدا۔ ڈیجیٹل میڈیا نوں تعلیم، سماجی تعاون، ثقافتی تحفظ تے قومی ترقی دے مقصد لئی استعمال کیتا جا سکدا اے۔ آخرکار، ڈیجیٹل تبدیلی تے روایتی سماجی اقدار وچ مثبت توازن قائم رکھڑ نال پاکستانی نوجوان جدید دنیا دے تقاضیاں نوں پورا کردے ہوئے اپنے معاشرتی ورثے نال مضبوط تعلق برقرار رکھ سکدے نیں۔

REFERENCES

Hafeez, M. A. (2026). Digital globalization and the reconstruction of Pakistani cultural identity among Gen Z. Pakistan Journal of Social Science Review, 5*(5), 626–645.*

Huma, T., Shabbir, T., & Ishtiaq, P. (2026). Shaping youth cultural identity: The role of social media affordances, peer interaction and algorithmic content curation. Journal of Media & Communication, 6*(2).*

Nasir, S., Zia, A., & Khalid, A. (2024). Mainstream media and social media news consumption patterns of youth in Lahore Pakistan. Journal of Media & Communication, 5*(1), 16–39.*

Sultan, S. A., Javed, S., Siddique, M. U., & Manzoor, A. (2024). Exploring the impact of digital media on youth's social awareness and engagement in Pakistan: A qualitative study. Journal of Media Horizons, 5*(4), 340–349.*

Sultana, I., & Ahmed, H. Y. (2024). Academic usage of social media by university students in Pakistan: Merits, demerits and challenges. Journal of Development and Social Sciences, 5*(2), 62–73.*

Tariq, A., Khan, S. R., Oviedo-Trespalacios, O., & Basharat, A. (2023). Association of social media use with family connectedness and parental monitoring: A survey study of young adults in Pakistan. Human Behavior and Emerging Technologies, 2023*, Article 5521882.*

Van Dijck, J., Poell, T., & de Waal, M. (2018). The platform society: Public values in a connective world. *Oxford University Press.*